

It wasn't but a few days

לא היו ימים מועטים –

OVERVIEW

The גמרא relates a story of a person who deposited a דינר by a woman, who in turn placed it in her flour jug, and mistakenly baked it in a loaf of bread. When the מפקיד returned to claim his דינר she swore that one of her children should be poisoned if she derived any benefit from the דינר. Shortly one of her children died. תוספות discusses why was she punished since she thought she was swearing truthfully.

תוספות asks:

ואם תאמר ומאי טעמא איענש –

And if you will say; and why was she punished; it was a mistaken oath -

הא אמרינן בפרק ג' דשבועות (דף כו, א) האדם בשבועה¹ פרט לאנוס -

For the ברייתא states in the third פרק of מסכת שבועות; the פסוק states האדם בשבועה (the person in an oath), this excludes a forced false oath; the גמרא there gives an example of אנוס -

כדרב כהנא ורב אסי דמר משתבע הכי אמר רב ומר משתבע הכי אמר רב -

Like רב כהנא and רב אסי, where one would swear, 'this is what רב said', and the other would swear, 'this is what רב said'; they would argue what רב taught -

וכי אתו לקמיה דרב ואמר כחד מינייהו אמר ליה אידך ואנא בשקרא אישתבעי² -

And when they came before רב to settle their dispute and רב said like one of them, so the other said to רב, 'and so did I swear falsely'?! -

ואמר ליה את לבך אנסך³ -

And רב answered him, 'you did not swear falsely, your heart forced you to swear this way, because you were certain that this is what I said.

תוספות anticipates a possible answer, and rejects it:

וליכא למימר דלא ממעט קרא התם אלא למפטר מקרבן אבל עונש איכא -

And one cannot answer that the פסוק there does not exclude an אנוס completely, but merely excludes him from the obligation to bring a קרבן (since he was an

¹ The פסוק in ד, ויקרא states או נפש כי תשבע לבטא בשפתים להרע או להיטיב לכל אשר יבטא האדם בשבועה ונעלם ממנו והוא ידע. The ברייתא derives from the words האדם בשבועה that when he takes the oath he must be an אדם, he must be aware of what he is doing and doing it with full knowledge. This excludes one who was unaware that he is swearing falsely from bringing the קרבן (עולה ויורד) for a שבועת שקר.

² Would he be required to bring a קרבן when the ביהמ"ק will be rebuilt.

³ In this story as well the woman was an אנוסה; she really thought that she derived no benefit from the דינר.

– **however there is still a punishment** מן השמים for swearing falsely (אנוס

attempts to prove his point:

– **כדאשכחן בפרק ב' דנדרים** (דף יז, א) **גבי נשבע לבטל את המצוה**⁴ –

As we find in the second פרק of נדרים, מסכת נדרים, regarding swearing to nullify a מצוה **דמיבעי לן תרי קראי**⁵ **חד למיפטריה מקרבן וחד למיפטריה מלאו**⁶ –

Where the גמרא requires two פסוקים, one to exempt him from a קרבן, and the other to exempt him from transgressing a לאו –

[והכא דליכא אלא חד קרא למיפטריה מקרבן]⁷ **אבל עונש דשבועת שוא**⁸ **איכא** –

[And here where there is only one פסוק, this will exempt him from a קרבן], but there is the punishment for transgressing the לאו of a שבועת שוא. This would seemingly explain why the woman was punished even though she was an אנוסה –

rejects this answer:

– **דהא לבך אנסך משמע ולא נשבעת לשקר**⁹ –

For the answer of רב to ר"כ ור"א that **'לבך אנסך'** indicates that you did not swear **falsely** and not merely that you are not obligated to bring a קרבן. The question remains why was she punished since she was an אנוסה.

strengthens his question:

– **ועוד דבפרק ג' דנדרים** (דף כה, ב) **מייתי דרב כהנא ורב אסי אשבועות שגגות** –

And furthermore in the third פרק of נדרים, מסכת נדרים, the גמרא there cites the previously mentioned incident of **רב ר"כ ור"א** regarding **שבועות שגגות** –

דתניא בגמרא כשם שנדרי שגגות¹⁰ **מותרות כך שבועות שגגות מותרות** –

For the גמרא there cites a ברייתא which states, **'just as נדרי שגגות are permitted**

⁴ A person swore (for instance) he will not eat in a סוכה on סוכה; the שבועה is ineffective and he has to eat in the סוכה.

⁵ The גמרא there (beginning on טז, ב) brings two פסוקים, one from לב, ל (מטות) which states **לא יחל דברו** from which we derive **לא יחל** אבל **מיחל** הוא לחפצי שמים להרע או להיטיב ויקרא ה, ד which states **לא יחל דברו** and the previous פסוק from ו, ד which states **לא יחל דברו** indicating **מה הטבה רשות אף הרעה רשות יצא נשבע לבטל את המצוה וכו'** שאין הרשות בידו.

⁶ **there רש"י** explains that the פסוק of להרע exempts him from a קרבן (for that פסוק/פרשה is discussing the קרבן for a שבועת שקר) and **לא יחל דברו** exempts him from a לאו.

⁷ The (ומהרש"א) omit the bracketed insert. See 'Appendix'.

⁸ See **נח"מ** that **שבועת שוא** here means **שבועת שקר**. A שבועת שוא is a שבועה in vain, where for instance someone takes an oath regarding something which is obvious to everyone; there is no need for an oath. A שבועת שקר is where one swears falsely, like here in the case of the woman; for she did derive some benefit from the דינר as the גמרא states. The interpretation here is based on the **תוספות הרא"ש** here and **את ד"ה** (as explained by the **נח"מ**). The **תוספות הרא"ש** and **תוספות ה"ל** have a different understanding of this תוספות. See 'Appendix' # 1.

⁹ See 'Appendix' # 2.

¹⁰ **נדרי שגגות** means that if a person says (for instance), 'all fruit should be forbidden to me, if I ate anything yesterday'. He thought when he made this נדר that he did not eat yesterday, but it turns out that he did eat. This is נדרי שגגות, and the נדר is not valid and he may eat fruit.

so too are שבועות שגגות permitted -

ומפרש שבועות שגגות כדרב כהנא ורב אסי דמשמע דמותרות¹¹ ואפילו עונש ליכא –

And the גמרא explains שבועות שגגות to mean as the incident with ר"כ ור"א, so it seems from that גמרא that it is permitted and there is even no punishment –

¹² responds to an anticipated difficulty:

ולא דמי לנשבע לבטל את המצוה דאיכא עונש שבועת שוא –

And is not similar to נשבע לבטל את המצוה, where there could be a punishment for a שוא שבועת –

דהתם מיבעי לן ב' קראי אחד למיפטר שוגג מקרבן ואחד למיפטר מזיד ממלקות¹³ –

For there we need two פסוקים, one to exempt a שוגג from a קרבן and the other to exempt a מזיד from מלקות –

וכשפטר שוגג לגמרי פטרו מעונש ומקרבן –

And when the נשבע לבטל את (regarding שוגג) exempts a (להרע או להיטיב) פסוק (of), it exempted him entirely, both from עונש and from קרבן –

והוא הדין גבי האדם בשבועה פרט לאנוס דפטור לגמרי –

And the same rule applies regarding the מיעוט of האדם בשבועה which exempts an אנוס that he is totally exempt even from עונש. The question remains, why was this woman punished!

answers:

ויש לומר דהכא גבי פקדון הוה לה להזהר יותר לשמרו היטב –

And one can say; that here by a deposit she should have been very careful to guard it properly -

והוה¹⁴ לה לאסוקי אדעתא שתבא לידי שבועה:

And she should have been aware that she may come to take an oath for this deposit. Therefore she was punished.

SUMMARY

¹¹ The גמרא compares שבועות שגגות to שגגות נדרי. By נדרי שגגות the rule is מותרות meaning that the נדר is not effective and he may do that which he prohibited upon himself. Similarly by נדרי שבועות it is מותרות in the sense that there should be no consequences.

¹² Tosfos is assuming now that since it says האדם בשבועה that should exempt an אנוס (not only from a קרבן but) even from עונש. However regarding נשבע לבטל את המצוה it seems that we require two מיעוטים and if there would be only one מיעוט it would exempt only from a קרבן, but not from the עונש (for transgressing the מצוה). Therefore how can we say here by האדם בשבועה that it exempts both from קרבן and עונש?! Tosfos responds -

¹³ The second פסוק (of לא יחל) exempts one from מלקות if he swore במזיד את המצוה; however for שוגג only one פסוק is required to exempt him from קרבן [and עונש, as Tosfos concludes].

¹⁴ The רש"י amends this to read 'דהוה' (instead of 'והוה'). In תוה"ר it reads תוה"ר.

Generally a פטור from עונש; however here the woman is at fault for not protecting the פקדון properly, realizing that she make come to take an improper oath.

THINKING IT OVER

1. Initially תוספות inferred from the fact that two פסוקים are required by נשבע לבטל (לאו and קרבן), that by אנוס (where there is only one פסוק) he is פטור from a קרבן and עונש חייב. Subsequently תוספות argues that it is not so. What changed in תוספות understanding of this issue?

2. Was the woman punished because she did not guard the דינר properly, or because she swore (falsely)?

APPENDIX

והכא דליכא אלא חד קרא¹⁵ the bracketed insert: (מהרש"א and מהרש"ל) are not גורס
למיפטריה מקרבן

1. The question of תוספות is that there (by נשבע לבטל את המצוה) there are two פסוקים that exempt him from קרבן and מלקות, but nevertheless he is punished for a שבועת שוא (he swore in vain) since his שבועה is not effective. Similarly here too by אנוס even though he is פטור מקרבן, he should be חייב for שבועת שוא.¹⁶

2. תוספות rejects this because שבועת שקר לבך אנסך¹⁷ indicates that there was no שבועת שקר.

3. At the end תוספות explains why by נשבע לבטל there is שבועת שוא and by אנוס there is no שבועת שוא, because the עונש שבועת שוא is only by מזיד and not by שוגג.¹⁸

¹⁵ See footnote # 7. The following footnotes present some of the difficulties with this interpretation of 'תוס'.

¹⁶ The seeming difficulty with this is that by נשבע לבטל המצוה there is indeed a שבועת שוא (since he accomplished nothing with his שבועה; however by אנוס (for instance רב כהנא וכו' they swore for a purpose that רב ruled this way. This should not be considered a שבועת שוא but rather a שבועה בטעות.

¹⁷ Seemingly if תוספות question is that by אנוס he should be חייב for שבועת שוא, then תוספות should have said there is no שבועת שוא in this case (of ר"כ ור"א).

¹⁸ It is also not clear why תוספות mentions the two פסוקים, when it would be sufficient to distinguish between שוגג and מזיד.